

ЛЬВІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ МЕНЕДЖМЕНТУ

Кафедра менеджменту та міжнародного бізнесу

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до самостійної роботи з дисципліни
«ІННОВАЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»
для здобувачів вищої освіти за спеціальністю
073 «Менеджмент (менеджмент організацій і адміністрування)»

ЛЬВІВ-2023

Думич Н.Б. Методичні рекомендації до самостійної роботи студентів з дисципліни «Інноваційний менеджмент». Львів : ЛІМ, 2023. 12 с.

Затверджено на засіданні кафедри менеджменту та міжнародного бізнесу
Протокол №1 від 23 серпня 2023р.

Схвалено Вченою радою Львівського інституту менеджменту
Протокол № 1 від 24 серпня 2023р.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Самостійна робота студентів - один з основних засобів опанування навчального матеріалу у час, вільний від аудиторних навчальних занять.

Основною метою самостійної роботи є закріплення, розширення та поглиблення набутих у процесі аудиторної роботи знань, умінь та навичок, а також самостійне вивчення нового матеріалу під керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі.

Питання, що виникають у студентів стосовно виконання запланованих завдань, вирішуються на консультаціях, які проводяться згідно із графіками, затвердженими кафедрою.

Самостійна робота студентів з навчальної дисципліни “Інноваційний менеджмент” передбачає такі форми:

- підготовку до семінарських (практичних) занять;
- підготовку до виконання модульних (контрольних) завдань;
- виконання домашніх завдань;
- пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою;
- аналітичний (критичний) огляд наукових публікацій;

Мета самостійної роботи студентів — засвоїти в повному обсязі навчальну програму дисципліни “Інноваційний менеджмент” та сформувати самостійність як важливу освітню та професійну якість, сутність якої полягає у систематизації, плануванні та контролі власної діяльності.

Завдання самостійної роботи студентів — засвоїти певні знання, закріпити і систематизувати здобуті знання, набути умінь, навичок, їх застосування при виконанні практичних завдань та творчих робіт, а також виявити прогалини у системі знань із предмету “Інноваційний менеджмент”. Зміст самостійної роботи студента з дисципліни “Інноваційний менеджмент” визначається навчальною програмою дисципліни, методичними матеріалами, завданнями викладача.

Самостійна робота студента забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення навчальної дисципліни “Інноваційний менеджмент”: підручниками, навчальними та методичними посібниками, методичними матеріалами для самостійної роботи студентів, конспектом лекцій, періодичними виданнями тощо.

Самостійна робота студентів з навчальної дисципліни “Інноваційний менеджмент” організовується з дотриманням низки вимог:

- надання детальних методичних рекомендацій щодо виконання роботи;
- забезпечення можливості творчого підходу до виконання роботи, не обмежуючи освітній процес виконанням стандартних завдань;
- підтримка у процесі виконання самостійної роботи постійного взаємозв’язку між викладачем та студентами.

Студенти, які розпочинають вивчати дисципліну “Інноваційний менеджмент”, мають інформуватися викладачем щодо організації самостійної роботи, її видів, термінів виконання, форм контролю та звітності, оцінювання виконання завдань.

Перелік завдань для самостійної роботи, форми її організації та звітності, термін виконання та критерії оцінювання виконання завдання визначаються викладачем кафедри при розробці робочої навчальної програми дисципліни (розділ “Самостійна робота студентів”).

Організація і контроль процесу та змісту самостійної роботи і її результатів здійснюються викладачами кафедри.

Оцінки (бали), одержані студентами за виконання різних видів самостійної роботи, фіксуються викладачами і доводяться до відома студентів.

Всі завдання самостійної роботи студентів поділяються на обов’язкові та вибіркові, виконуються у встановлені терміни, з відповідною максимальною оцінкою та передбачають певні форми звітності щодо їх виконання. Обов’язкові завдання виконуються кожним без винятку студентом у процесі вивчення дисципліни, вибіркові завдання є альтернативними.

2.САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Розрахунок годин, що відведено на самостійну роботу

№ з/п	Найменування робіт	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН
1-2	Індивідуальне завдання №1 Теоретичні засади інноваційної діяльності та основні поняття інноваційного менеджменту. Систематизувати теорії економічного зростання з ендегенним і екзогенним науково-технічним прогресом. Науково-технічна складова глобального індексу конкурентоспроможності країн. Тенденції зміни глобальної конкурентоспроможності України за рейтингом Світового економічного форуму. (результати оформляються у вигляді реферату)	11	13
2	Індивідуальне завдання №2 Особливості інноваційної діяльності в Україні Проаналізувати законодавчу базу, що регулює інноваційну діяльність в Україні. Визначити основні положення нормативно-правових актів, які сприяють розвитку інноваційних підприємств. Виявити недоліки і суперечності законодавства щодо регулювання інноваційної діяльності. За матеріалами статистичних щорічників і періодичних видань оцінити стан інноваційної діяльності в Україні та у Львівській області. Визначити проблеми та перспективи розвитку інноваційної діяльності вітчизняних підприємств.	11	13
4-6	Індивідуальне завдання №2 Управління інноваціями та стратегія розвитку підприємства. Рациональна модель прийняття рішення включає в себе чотири етапи: перший – дослідження ситуації; другий – формулювання альтернативних рішень; третій – оцінка альтернатив та вибір найкращого рішення; четвертий – втілення рішення і контроль за цим процесом. Охарактеризувати, які фактори беруться до уваги, якими критеріями керується менеджер, які види ризиків виникатимуть, яким чином відбуватиметься розподіл ресурсів на кожному з етапів. Ситуації, що пропонуються до розгляду: а) прийняття рішення щодо будівництва фірмою автомобільного	11	13

№ з/п	Найменування робіт	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН
	заводу в іншій країні; б) прийняття рішення щодо створення спільного підприємства з іноземною фірмою на території своєї країни; в) прийняття рішення щодо відкриття торговельного представництва в іншій країні з метою розширення збуту продукції. При виконанні завдання вибирати конкретні дані (країни, сфери діяльності, види продукції) для моделювання однієї з трьох запропонованих вище ситуацій.		
7-8	1. Організаційна структура управління інноваційним проектом. 2. Оцінка впливу внутрішнього й зовнішнього середовищ на ефективність реалізації інноваційного проекту. 3. Методичне забезпечення вибору ставки дисконту в процесі оцінки ефективності інноваційного проекту.	12	14
9-10	1. Методи оцінки ризиків: метод дерева рішень; метод «Монте-Карло». 2. Засоби управління ризиками інноваційного проекту відповідно до етапу його реалізації	12	14
11	1. Вибір оптимального режиму роботи в науковій організації. 2. Методичне забезпечення визначення якості управління інноваційною діяльністю на підприємстві	12	14
12	Індивідуальне завдання №5: Участь України в міжнародному ринку технологій. За матеріалами статистичних щорічників і періодичних видань оцінити стан міжнародного технологічного обміну України. Визначити проблеми та перспективи участі вітчизняних підприємств у процесах міжнародної комерціалізації технологій	12	14
	Разом	81	95

2.1. Самостійне опрацювання програмного матеріалу, що не викладається на лекціях

При самостійному опрацюванні програмного матеріалу, що не викладається на лекціях, студенти повинні доповнити та розширити знання щодо сутності інноваційної діяльності та інноваційного менеджменту; засобів державного регулювання інноваційної діяльності; організаційних форм інноваційної діяльності; методів розробки інноваційних проектів та програм; основних засад розробки міжнародних ліцензійних угод; методичних підходів до оцінки ефективності інновацій та інтелектуальної власності. Навчитись практично застосовувати отримані знання для розробки управлінських рішень в інноваційній діяльності; формуванні портфеля новинок та інновацій; розробки інноваційних проектів у зовнішньоекономічній діяльності; аналізу економічної ефективності інноваційної діяльності.

Самостійне опрацювання програмного матеріалу здійснюється на основі розробленого для даної дисципліни комплексу навчально-методичних матеріалів. Це дасть можливість студентам визначитися з обсягом і напрямками самостійної роботи.

Самостійне опрацювання програмного матеріалу потрібно розпочинати із розгляду того матеріалу, що викладався на лекціях. Це дозволить

систематизувати набуті знання, визначити прогалини в їх засвоєнні, отримати цілісне уявлення щодо інноваційного розвитку на світовому та державному рівні, а також на рівні підприємства, проблем запровадження інноваційної стратегії, зорієнтуватися у визначенні сутності ключових питань, що винесені для самостійного опрацювання.

Важливе значення для ефективного самостійного опрацювання матеріалу має вміння студентів правильно використовувати методичні рекомендації до вивчення відповідної дисципліни або модулю. Особливу увагу слід звернути на список основної та додаткової рекомендованої літератури. Наукова та науково-методична література, що зазначена у списку як основна, є у наявності в бібліотеці ЛІМ і обов'язкова для використання. Додаткова література може використовуватися студентами в разі необхідності для поглибленого вивчення матеріалу.

Критерієм ефективності самостійного опрацювання студентами програмного матеріалу, що не викладається на лекціях, є якість засвоєння знань, яка перевіряється під час участі студента у семінарських заняттях, при виконанні індивідуальних завдань та в результатах підсумкового контролю.

Слід також пам'ятати про критерії оцінювання ІНПЗ, до яких відносяться:

- повнота розкриття теми завдання;
- рівень практичної спрямованості;
- якість презентації;
- рівень відповідей на питання, поставлені в ході обговорення.

Водночас слід пам'ятати про необхідність дотримання рекомендованої структури ІНПЗ.

2.1.1. Теоретичні питання для опрацювання

Тема 1. Інноваційна діяльність як пріоритетний напрям трансформації економіки України

1. Інновації як фактор посилення конкурентоспроможності.
2. Пріоритети розвитку науки і техніки.
3. Концепція інноваційного менеджменту та напрями її реалізації.
4. Основні результати інноваційної діяльності в Україні.

Тема 2. Управління персоналом в інноваційній діяльності

1. Особливості і принципи управління персоналом в інноваційній діяльності.
2. Методи оцінки ділових якостей.
3. Формування колективу.
4. Стиль керівництва.
5. Основи організації нормування оплати праці.

Тема 3. Комплексне забезпечення інноваційної діяльності

1. Основні напрями правового забезпечення.
2. Нормативно-методичні документи в системі менеджменту.

3. Ресурсне (фінансове і матеріальне) забезпечення.
4. Статистика інновацій та інформативне забезпечення.

Тема 4. Формування портфеля новинок та інновацій

1. Аналіз конкурентоздатності організації: для закону конкуренції, фінансовий стан, фактори конкурентних переваг в зовнішньому середовищі; загальний SWOT-аналіз; модель Мак-Кенсі 7S; модель М. Портера.
2. Методи оцінки привабливості товарів.
3. Політика ціноутворення на світових товарних ринках.
4. Етапи формування портфеля новинок та інновацій.

Тема 5. Розробка основних умов міжнародних ліцензійних угод

1. Характерні риси та види міжнародних ліцензійних операцій та угод.
2. Зміст та структура міжнародних ліцензійних угод.
3. Преамбула та предмет угоди. Види ліцензій.
4. Умови і способи розрахунку ліцензійних платежів.
5. Зобов'язання та права ліцензіара (ліцензіата) за ліцензійною угодою.

Тема 6. Методика розробки інноваційного проекту

1. Значення інноваційного проектування в господарській діяльності
2. Зміст і особливості інноваційного проектування
3. Структура, зміст і порядок розробки інноваційного проекту.

2.2. Підготовка до семінарських занять

Підготовка до семінарських занять потребує серйозних зусиль з боку студента. Зокрема, готуючись до семінарських занять, студенти повинні самостійно досить глибоко опрацювати відповідну тему з курсу шляхом вивчення основної та додаткової літератури з теми, здійснити самостійний пошук додаткових джерел.

При підготовці до виступу на семінарському занятті важливо визначити коло питань, які потребують висвітлення з того чи іншого питання, підібрати як теоретико-методичний, так й емпіричний матеріал.

Слід врахувати, що на виступ на семінарському занятті відводиться не більше 10 хвилин, тому матеріал має викладатися по суті, стисло і чітко, і завершуватися короткими висновками. Не слід забувати про вільну форму викладання матеріалу.

2.3. Виконання індивідуальних завдань

При підготовці індивідуального завдання слід керуватися вимогами, які висуваються до цього виду самостійної роботи. По-перше, воно має характеризуватися чіткою структурою згідно з зазначеними критеріями. По-друге, індивідуальне завдання повинно логічно висвітлювати питання, яке розглядається. По-третє, воно повинно мати узагальнюючий характер оцінок подій, явищ. По-четверте, характеризуватися чіткою аргументацією

висновків з усіх поставлених питань. По-п'яте, індивідуальне завдання повинне відображати думку студента, базовану на знаннях отриманих на лекціях та практичних та із врахуванням наявних даних.

ІНПЗ може бути розмножено і роздано студентам групи заздалегідь для попереднього обговорення.

2.3.1. Теми індивідуальних завдань

1. «Інноваційна стратегія як засіб підвищення конкурентоспроможності підприємства на ринку (на прикладі вітчизняного або іноземного підприємства)».

2. «Аналіз особливостей і принципів управління персоналом в інноваційній діяльності. Міжнародний та вітчизняний досвід».

3. «SWOT-аналіз діяльності підприємства на найближчі 3 роки». Результати оформити у вигляді таблиці з роз'ясненням.

SWOT – аналіз – первинний стратегічний аналіз

_____ (найменування підприємства)

на період 3- річної стратегії організації

<i>Можливості</i>		<i>О</i>	<i>Сильні сторони</i>		<i>S</i>
1.			1.		
2.			2.		
3.			3.		
...			...		
<i>Загрози</i>		<i>Т</i>	<i>Слабкі сторони</i>		<i>W</i>
1.			1.		
2.			2.		
3.			3.		
...			...		

Зовнішнє оточення

Організація

2.4. Підготовка до підсумкового контролю

Підсумковий тест включає 50 питань відкритого і закритого типу, які передбачають перевірку розуміння студентами основних понять дисципліни; перевірку вміння студентів визначати сутність інноваційних зрушень та тенденції розвитку інноваційного підприємства як суб'єкта технологічного ринку, зміст інноваційного менеджменту та управлінської діяльності на інноваційному підприємстві, принципи, методи, засоби та механізми застосування інноваційної стратегії задля підвищення прибутку

Підсумковий контроль дозволяє викладачеві визначити узагальнений рівень теоретичних знань студентів за програмою навчальної дисципліни.

Підготовка до підсумкового контролю включає опрацювання студентами основних теоретико-методологічних та наукових положень за темами затвердженої навчальної програми дисципліни, що розглядалися на лекціях; акумулювання навичок розширеного засвоєння теоретичних знань, індивідуального їх застосовування для вироблення оптимальних підходів щодо вирішення конкретних проблем, здобутих та закріплених під час самостійного опрацювання матеріалу, що не викладається на лекціях, підготовки та участі у семінарських заняттях, а також при підготовці індивідуального завдання.

2.4.1.Контрольні питання запитання для підготовки до заліку (іспиту)

1. Охарактеризуйте основні положення теорії розвитку національних економік М. Портера.

2. Які особливості приматанні країнам, що знаходяться на таких стадіях розвитку, як стадії факторів та інвестицій?

3. Якими перевагами володіють країни, що перебувають стадії інновацій та створюють сприятливі умови для реалізації інноваційної політики?

4. Чим обумовлена необхідність активізації інноваційної політики в Україні?

5. У чому відмінності понять „науково-технічний прогрес”, „інновація”, „нововведення”, „інноваційна діяльність”, „інноваційний менеджмент”.

6. За якими ознаками класифікують інновації?

7. Охарактеризуйте процесні інновації.

8. У чому полягають суть і особливості продуктових інновацій?

9. На „вході” та „виході” фірми нововведення чи інновації?

10. Охарактеризуйте систему інноваційного менеджменту. У чому переваги побудови інноваційного менеджменту у вигляді системи?

11. Охарактеризуйте сучасні умови, у яких діють інноваційні організації.

12. Дати визначення інноваційної стратегії.

13. У чому відмінності між загальною і функціональною інноваційними стратегіями?

14. Дати характеристику „піонерській стратегії”, стратегії „ранніх послідовників” та стратегії „пізніх послідовників”.

15. Назвіть фази формування інноваційної стратегії.

16. Для чого і за якими ознаками здійснюється класифікація інноваційних організацій?

17. Чим відрізняється віолентна стратегія поведінки фірми від експлерентної

18. Який девіз фірм, що дотримуються комутантної стратегії?

19. Яка стратегія є найризикованішою і чому?

20. Яка з відомих Вам стратегій (віолентна, патієнтна, комутантна, експлерентна) застосовується на Вашому підприємстві. Якщо фірма випускає декілька видів продукції, то чи застосовує вона різні стратегії?

21. Назвіть приклади застосування віолентної, патієнтної, комутантної, експлерентної стратегій відомими Вам компаніями.

22. Яку структуру Ви можете порекомендувати Вашій (іншій відомій) фірмі?

23. Охарактеризуйте фази інноваційного процесу на підприємстві.

24. Які зовнішні та внутрішні фактори спонукають підприємство до інновацій?

25. Які основні джерела отримання ідей щодо інновацій?

26. Які показники використовуються для оцінки ідей щодо нових продуктів?

27. Назвіть критерії, що використовуються для оцінки успіху інновацій.

28. Що таке управлінське рішення?

29. На які питання необхідно дати відповідь для розробки рішення?

30. Які бувають рішення за рівнем обґрунтованості та тривалості прийняття?

31. Охарактеризуйте „чорний ящик” системного підходу до прийняття рішень.

32. Які відмінності між програмованими та непрограмованими рішеннями?

33. Якими параметрами характеризується якість управлінського рішення?

34. За якими факторами забезпечується співставність управлінських рішень?

35. З яких етапів складається процес прийняття рішень?

36. Назвіть відмінності між послідовним та паралельним процесами прийняття рішень.

37. Які Ви знаєте теорії прийняття рішень?

38. Чим характеризується рівень ризику та яким чином він враховується?

39. Назвіть принципи економічної обґрунтованості управлінського рішення.

40. Перерахуйте основні етапи прийняття рішення.

41. Розкрийте принципи управління персоналом. У чому заключаються особливості управління персоналом в інноваційній організації?

42. Яким чином здійснюється функціональний розподіл праці в інноваційній організації.

43. За якими ознаками спеціальність відрізняється від професії?

44. За якими ознаками можна класифікувати персонал в інноваційній організації?

45. Розкрийте психологічні правила управління персоналом.

46. Якими компонентами характеризується психологічний портрет особистості?

47. Які бувають типи темпераментів та їх особливості?

48. Розкрийте ієрархію менеджерів, структуру їх робочого часу.

49. Розкрийте кваліфікаційні ділові якості менеджера. За якими ознаками оцінюються ділові якості менеджера?
50. Як здійснюється кадрове планування?
51. Розкрийте вимоги до процесу формування колективу в інноваційній організації.
52. Чим відрізняється авторитарний стиль керівництва від демократичного.
53. Перерахуйте основні напрями наукової організації праці.
54. За якими факторами слід покращувати умови праці в інноваційній організації.
55. Розкрийте сутність основних методів нормування праці, що застосовуються в інноваційних організаціях.
56. З яких компонентів складається система комплексного забезпечення інноваційної діяльності.
57. За якими напрямками здійснюється правове забезпечення менеджменту?
58. Якими ознаками характеризується якість товару?
59. Якими параметрами характеризується ринок?
60. Якими ознаками характеризується якість сервісу?
61. За якими напрямками аналізується фінансовий стан організації?
62. Який механізм дії закону конкуренції?
63. Якими факторами характеризується макросередовище?
64. Якими факторами характеризується інфраструктура регіону?
65. Розкрийте сутність SWOT-аналізу.
66. У чому особливості моделі Мак-Кінсі?
67. За якими напрямками аналізуються конкурентні переваги організації?
68. Перерахуйте основні стратегії встановлення ціни.
69. Які застосовуються методи встановлення цін?
70. У чому відмінності політик ціноутворення для різних типів ринків?
71. Розкрийте зміст та процес формування портфеля інновацій та новинок.
72. Для чого формується портфель новинок та інновацій?
73. Назвіть особливості технологічного маркетингу.
74. Що таке інноваційний проект?
75. З яких розділів складається інноваційний проект?

Список рекомендованої літератури

Базова

1. Василенко О. В. Інноваційний менеджмент : навч. посіб. для студ. вищих навч. закл.; за ред. В. О. Василенко. Київ : Центр учбової літератури, 2015. 439 с.
2. Дудар Т. Г. Інноваційний менеджмент: навч. посіб. Тернопіль : Економічна думка, 2015. 250 с.
3. Заблоцький Б. Ф. Інноваційний менеджмент: навч. посібник. Львів : Новий Світ-2000, 2017. 456 с.
4. Інноваційний менеджмент : навч. посібник. Луцьк : Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2017. 238 с.
5. Краснокутська Н. В. Інноваційний менеджмент. Київ : КНЕУ, 2017. 504 с.
6. Микитюк П. П. Інноваційний менеджмент : навч. посібник. Тернопіль : Економічна думка, 2016. 295 с.
7. Михайлова Л. І. Інноваційний менеджмент: навч. посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2015. 234 с.
8. Нестерова Н. А. Інноваційний менеджмент : навч. посібник для студ. вищих навч. закладів. Донецьк : ДонНУЕТ, 2019. 463 с.
9. Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні. Закон України. Від 08.09.2011. № 3715-VI/ *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2012. № 19–20, ст.166.
10. Стадник В. В. Інноваційний менеджмент : навч. посібник. Київ : Академвидав, 2016. 464 с.

Додаткова

11. Дериколенко О. М. Особливості вибору інноваційних стратегій промисловими підприємствами. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2019. № 2. С. 78-83.
12. Круш Н. П. Управління інноваційною діяльністю корпоративних підприємств машинобудування: дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). Київ, 2016. 301 с.
13. Орлова В. М. Інноваційна діяльність підприємств у контексті стратегічного управління. *Економічний нобелівський вісник*. 2014. № 1 (7). С. 330-336.
14. Пабат О. В. Економічна безпека держави: інноваційні фактори: монографія. Львів : Інститут регіональних досліджень НАН України, 2018. 168 с., С. 58-65.
15. Тарасова О. В. Теоретико-методологічні основи інноваційної діяльності підприємств. *Економіка харчової промисловості*. 2018. № 1 (13). С. 37-41.
16. Чупир О.М. Інтегрований інвестиційно-інноваційний процес групи підприємств: сутність та послідовність реалізації. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2014. № 1. С. 215-219.
17. Дідух Д. М. Обліково-аналітичне забезпечення управління інноваційною діяльністю підприємства: автореф. дис. на здобуття ступеня канд. екон.

наук: 08.00. Національна академія статистики, обліку та аудиту. Київ, 2015. 23 с.

18. Захарченко В. І. Інновації та економічне зростання в сучасній економіці. Інноваційна економіка: теоретичні та практичні аспекти : монографія / за ред. д.е.н., доц. Є. І. Масленнікова. Херсон : Грінь Д. С., 2016. 854 с.

Інформаційні ресурси

19. Сайт Державного департаменту інтелектуальної власності. URL : <http://www.sdip.gov.ua>
20. Сайт Державного фонду фундаментальних досліджень. URL : <http://www.dffd.gov.ua> .
21. Безкоштовний каталог патентів з можливістю пошуку. URL : <http://www.FreePatentsOnline.com>
22. Сайт присвячений інноваціям та інвестиціям. URL : <http://www.innopolis.info>